

FIRA DEL LLIBRE D'OCASIÓ I LIBER'86

Setembre llibreter

Barcelona ha estat notícia aquests dies per dues convocatòries dins el món del llibre. La darrera novetat i el llibre vell i d'ocasió s'han aplegat en dues cites oposades però complementàries

Angels Pera

Els darrers dies d'aquest setembre els barcelonins tenen motius més que suficients per a parlar d'alguna cosa més que del temps; aquest temps xafogós i tèrbol, emplujat, confús, causa d'innombrables afeccions, i sobtades baixades de tensió. Nefast per als hipotensos.

Memorials de teatre, exposicions, els premis Catalònia d'il·lustració, el català Antonio Gades fent gala del seu art al Liceu, les festes de la patrona, la Mercè, farcides de música i gegants, castellers aixecant vuits de vuit...

Amb tot aquest tràfec, els milers de ciutadans infectats per una grip post-estiuena, una irritant inflamació gastrointestinal o amb una tensió que frega les voreres, s'han afegit a l'agitada mobilitat de la resta de població sana, mobilitat que es fa extensiva, de manera important, a l'àmbit editorial. Els editors s'apressen per comunicar a la premsa les seves darreres novetats; la premsa, per obtenir la major quantitat possible de material que els permeti omplir les pàgines culturals de diaris i publicacions, i els autors, els escriptors, reben amb alegria l'entrada de la tardor que els acosta al cobrament de *royalties*. Enmig d'aquest enrenou, no és estrany que setembre sigui l'època ideal per a dues convocatòries ben diferents quant a contingut i objectius, en les quals el llibre és present, personatge principal i comú: La Fira del llibre de Vell i d'Ocasió, que aconsegueix la XXXV edició, i el Liber'86, II Fira internacional del Llibre que, en la seva alternativitat Madrid-Barcelona-Madrid, enguany té la seu a Barcelona.

¿Del llibre vell al saldo editorial

Qualsevol passejador desentès que s'apropi encuriós a alguna de les pa-

rades que aquests dies s'enfilen Passeig de Gràcia amunt, fins a Diputació, es topará de front, inevitablement i a preus molt baixos, amb tota mena de receptaris de cuina, manuals de caça, munts d'enciclopèdies, fascicles de temes variadíssims, edicions tronades de llibres d'autors desconeguts que veuen sol després d'anys, potser, de reclusió forçosa en «cementiris editorials», magatzemats com a invendibles, llibres que han quedat despenjats d'una vella col·lecció, sèries senceres de clàssics —considerant com a clàssic aquell llibre pel qual no s'han de pagar drets d'autor i són a l'abast de qualsevol editor— i «curiositats» apilonades en caixes, com postals d'època amb rostres molssuts, rodons i riallers de jovenetes, que tant s'assemblen a les que hem vist a l'àlbum familiar de l'àvia, o bé commemoratives d'algun episodi important de la vida barcelonina de principis de segle.

Tot aquest material es troba d'una manera repetida i constant en el 99 per cent de les parades expositoras; és el que s'anomena llibre d'ocasió, el «saldo» editorial. La resta de les parades, i aquest 1 per cent minoritari, que arrodoneix el total dels llibreters expositors, intenta vendre llibre de vell i també llibre d'ocasió, que no té res a veure amb el saldo editorial. Tal com ara s'entén. Són llibres de certa antiguitat, edicions rares, de qualitat, llibres de gravats, *de poche* estrangers, llibres d'art que, llevat de les obres d'antiquari, exclusivament per a bibliòfils i col·leccionistes, poden comprar-se a preus raonables.

Les primeres edicions d'aquesta fira eren cobertes exclusivament per llibre de vell o llibre d'antiquari. El material provenia, normalment, de biblioteques senceres que particulars posaven a la venda. El llibreter en feia una selecció ràpida, en tres nivells: d'una banda, els llibres que per la seva raresa o qualitat es vendrien a

col·leccionistes a preus molt cars; d'una altra, el llibre de text que podria ser valorat a un preu mig, i finalment, els llibres que vendria barats, no per la seva qualitat literària, que podia ser excel·lent, sinó per la seva edició, menys acurada o més nombrosa al mercat.

La majoria dels llibreters de vell que hi ha a Barcelona són comerciants modestos i el negoci que encapçalen acostuma a ser familiar, trasmès de pares a fills. Viuen d'una clientela d'escriptors, grans lectors o estudiosos que els sovintegen sense buscar res concret, i no és freqüent veure-hi entrar curiosos. Els del carrer de la Palla, el de la barriada de Llibreteria, i els de la plaça dels Sants Just i Pastor són veritables institucions per als col·leccionistes i els afeccionats al llibre de Vell.

Una altra qüestió és el llibre d'antiquari. La qualitat i el preu d'aquestes obres, exemplars únics en alguns casos, els fan inaccessibles a les butxaques de la majoria. El seu destí acostuma a ser la biblioteca d'un gran col·leccionista.

Aquests dos tipus de llibreter de vell no es prodiguen massa a les fires que cada any es celebren a Barcelona; el motiu principal és econòmic: no els resulta fàcil pagar les 50.000 pesse-

DOMÈNEC UMBERT

DOMÈNEC UMBERT

Setmana del llibre, a Barcelona.

tes per metre lineal que costa contractar un pavelló. El seu potencial monetari és poc fort i no poden ni volen fer, «per amor al llibre», el que s'estila de fa uns anys ençà: la venda, pràcticament exclusiva, de saldos editorials que els llibreters amb mitjans econòmics elevats compren a pes en grans quantitats a editors en bancarrota o a grups editorials que arraconen material obsolet o sense sortida al mercat, allò que es coneix per cementiris editorials.

El preu de la contractació i la venda limitada dels seus llibres ha fet que el llibreter de vell sigui quasi inexistent a la Fira de Barcelona. En aquests últims anys, molts s'han mort i els altres segueixen al seu lloc, a la llibreteria que havia estat del seu pare i que aquest heretà del seu.

Liber '86: el pròleg de Frankfurt

La inauguració del Liber d'en-guany, la vigília de la Mercè, ha estat

presidida, a més de les nombroses autoritats competents, per una humitat i una escalfor omnipresents. La humitat era deguda a una mitja pluja que enlluïa la calçada i les voreres de l'avinguda principal del recinte firal —que deixa banda per banda el Palau de Congressos, on es procedia solemnement a la inauguració oficial de la

fira, i el Palau de la Metal·lúrgia, seu del Liber— i, l'escalfor, a la calorada que vam patir els que esperàvem, amb cava i resignació, l'arribada de la comitiva encapçalada per la infanta Elena i el president Pujol. Retard que devia ser una suma de molts factors, segurament massa complexos. Un d'ells, potser, el nerviosisme produït pel neguit de fidels monàrquics, en veure que la Infanta, en allargar-se més de les previsions l'acte oficial, no podria volar de dia cap a Madrid, com és norma de la casa reial espanyola.

Malgrat el cava i els canapès, va ser un mal dia per als que intentàvem recollir alguna mena d'informació sobre el Liber. Els editors anaven avalotats d'un estand a un altre, iniciant converses i contactes que a Frankfurt esperen fer operatius; els relacions públiques dels editors, complint amb el seu deure de quedar bé amb tothom —«vine demà o demà passat i parla-

DOMÈNEC UMBERT

Liber'86: plataforma per als castellanolectors.

rem»— fent tertúlia, i els representants dels mitjans de comunicació, comentant l'última novetat de l'acabada d'estrenar temporada de tardor, després de recollir els fulls informatius que repartien les voluntarioses hostesses del servei de premsa.

Si el dia de la inauguració la calor va ser tremenda, els dies successius la temperatura ambiental s'ha anat normalitzant, fet que ha permès que mestres, llibreters i gent del ram hagin pogut fer la seva feina amb tranquil·litat. «El Liber ha estat concebut bàsicament com a plataforma lingüística per als castellanoparlants», explica el sr. Carrasco, secretari general de l'Associació d'Editors en Llengua Catalana, organisme autònom vinculat al Gremi d'Editors Catalans, representatiu dels editors que publiquen en llengua catalana; «Malgrat el moment dolç pel qual està passant l'edició del llibre en català, amb un augment del 50 per cent quant al consum en aquests darrers quatre anys i l'aparició de 3.500 nous títols l'any 1985, el català és un idioma minoritari enfront de l'espanyol, que té un mercat immens.

Les dates del Liber s'avancen en una setmana a la Fira de Frankfurt, la Frankfurterbuchmesse, per a facilitar contactes entre editors espanyols i hispanoamericans, que abans de l'existència del Liber s'havien de fer a Frankfurt. Quant al llibre en català, el llibre escrit en català per autors del país, no té el ressò necessari i, ara per ara, els catalans comprem més drets d'autor que no en venem. On si que hi ha una enorme cessió de drets d'autor en català als països estrangers és en el camp del llibre infantil, on la il·lustra-

ció, que hi és molt important, és força considerada. La valoració feta pel senyor Carrasco quant a la situació del llibre català al Liber, la confirmen tant Joan Carreras, de l'editorial Enciclopèdia Catalana, com Joaquim Sabrià, d'Edicions 62.

Joan Carreras veu també el balanç del Liber «com a molt positiu per al llibre hispànic, sense desmerèixer la promoció i el prestigi de la cultura catalana, representada en una fira d'aquestes característiques», i Joaquim Sabrià respon gairebé el mateix, és a dir, la fira respon a l'objectiu bàsic de la implantació del llibre espanyol en el mercat iberoamericà. Sembla que aquest objectiu comença a materialitzar-se.

Per a les editorials, siguin catalanes o no, que publiquen llibres en espanyol el balanç del Liber és, sens dubte, bo. Maite Miquel, del departament d'exportació d'Argos Vergara, ho confirma: «L'experiència que hem tingut fins ara és molt positiva, tant a nivell de contactes com operatiu, a més, ser una antesala per a la fira de Frankfurt permet establir ja uns acords que allí esperem fer efectius. La majoria de clients de l'editorial són grans distribuïdors americans, que bé importen el llibre editat o bé aquesta importació es fa en condicions de coedició: nosaltres aportem el llibre i els drets d'autor, i ells l'importen i el publiquen».

La queixa unànime de tots els editors de la península és la disminució en percentatges que ja comencen a ser importants (un 16 a 17 %). Tant de les vendes al públic com de les importacions, degudes a l'aplicació de l'IVA.

El Sr. Carrasco creu que fins el 1992 l'IVA es continuarà aplicant, però es mostra força optimista. «A Europa hi ha una tendència general a igualar els tipus impositius; com que tenim el felix precedent d'Anglaterra, que ha aconseguit un tipus impositiu zero, la bona resposta del Ministeri de Cultura de Madrid, i l'ajut unànime dels nostres col·legues europeus, des de l'Associació d'Editors, creiem que al 1992 l'IVA deixarà d'aplicar-se als llibres».

«Quant a les poques editorials estrangeres que han vingut al Liber, s'ha de dir que els seus objectius primordials són la venda de drets d'autor. De fet, és normal que la seva presència sigui més aviat escassa, ara que tenen la fira de Frankfurt a la cantonada, on fan els contactes més importants».

Una presència nova i única al Liber'86 és la d'una editorial xinesa, Ediciones en Lenguas Extranjeras, de Beijing. L'editor, Shen Quanyuan, pretén establir intercanvis editorials amb editorials espanyoles i, alhora, vendre el major nombre possible de drets d'autors i de llibres d'autors xinesos que exposa al seu estand. «De moment, no ens hem plantejat la compra de drets d'autor, però ja hem fet contactes amb l'editorial Alhambra per fer un intercanvi de delegats.»

El tema del Liber d'enguany és «El llibre científic i tècnic». Es calculen entre 10.000 i 15.000 les reprografies que es fan de cada un dels llibres especialitzats que surten a la venda. Segons els editors, aquests exemplars pirates fan que els tiratges disminueixin i els preus s'encareixin progressivament. «El problema —segons un distribuïdor d'aquest tipus de llibres— es podria solucionar si hi hagués mecanismes legals forts que fessin impossible la distribució de les reprografies. Els tiratges s'incrementarien i els preus d'aquests llibres, cars pel procés d'elaboració, es podrien reduir fins al 50 per cent del preu actual, en molts casos».

El Liber, a més de permetre operacions intereditorials, és considerat un mitjà molt positiu d'exposició de novetats a l'abast de llibreters i professionals de l'ensenyança. «Als educadors els és útil per aconseguir catàlegs i demanar informació d'una manera molt directa, explica Joan Carreras, d'Enciclopèdia catalana, i els llibreters amb un volum de negoci petit o mitjà aprofiten per a fer directament les comandes» □